

VZORNÍK ZPĚVU HARCKÉHO KANÁRA

Vytištěno pro vnitřní potřebu Ústřední odborné komise chovatelů zpěvných kanárů Českého svazu chovatelů.

Český svaz chovatelů je od roku 1966 členem Světové ornitologické konfederace (COM – Confederation ornithologique mondiale). Posuzovatelským sborem COM je OMJ (Ordre mondial des juges).

Text byl dne 16.3.2022 schválen Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných kanárů Českého svazu chovatelů jako závazný pro posuzovatele a pořadatele soutěží pro

výstavní třídu A1 – kanár harcký – kolekce

výstavní třídu A2 – kanár harcký – jednotlivci

a k bodování zpěvu pro

kanáry harcké barevné a postavové – kolekce i jednotlivce.

Harcký kanár je v dnešní době nejvíce rozšířen v barvě žluté, zelené nebo kombinaci těchto dvou barev (straka). K jeho původním barvám patří též málo rozšířené mutace bílá dominantní a opálová, které může chovatel přihlásit do soutěže v kategorii kanár harcký barevný a postavový, jsou-li v dané soutěži vypsány. Ve třídách A1 a A2 je kanár hodnocen pouze ve zpěvu (na vzhledu nezáleží). V soutěži kanárů harckých barevných a postavových je posouzen nejprve zpěv a poté jinými posuzovateli vzhled (o pořadí rozhoduje součet obou hodnocení).

Harcký kanár je jedním z mnoha plemen kanára domácího, jehož předkem je kanár divoký (*Serinus canarius* L.). Systematicky patří do řádu Pěvci (Passeriformes) a čeledi Pěnkavovití (Fringillidae).

ÚVOD

HISTORIE

Kanár je prvním drobným ptákem, který byl v Evropě domestikován. Další druhy malých ptáků, které člověku dávaly jen potěchu, začaly být v zajetí cílevědomě množeny o téměř čtyři století později! Divoký kanár – zelený ptáček s jásavým zpěvem – má domov na Kanárských ostrovech. Ke konci 15. století byly tyto ostrovy ovládnuty Španěly, kteří začali odchycené kanáří samečky dovážet do Evropy. Protože obliba a poptávka po kanárech prudce rostla, brzy začali být kanáří odchováni v zajetí. Vzácnost a vysoká cena kanárků dovolovala pořídit si je nejprve pouze panovníkům a boháčům. Klec s kanáry dostala v 16. století darem sama anglická královna. Ze Španělska se kanáří dostali do Francie, Anglie, zemí Beneluxu, Itálie, Rakouska a Německa, odkud byli později hromadně vyváženi do Ameriky. S postupující domestikací se objevovaly nové odchylky – mutace: týkaly se barvy a tvaru per (zkadeřenost, chocholka), velikosti a tvaru postavy, v neposlední řadě pak zpěvu. Na různých místech západní, jižní a střední Evropy tak souběžně vznikala plemena tří různých chovatelských směrů: kanárů zpěvných, barevných a postavových.

Zpěvných kanárů existuje více různých plemen zcela odlišného, dědičně podmíněného zpěvu: španělští **timbrados** s hlasitým, vysokým a ostrým zpěvem, **belgičtí bubláci** s velmi rozmanitým, vodově zbarveným zpěvem, pařížští červeně zbarvení kanáří **smet**, zaoceánští **American Singers** a němečtí **harčtí dutopěvci**, jichž se tento text týká. Za zmínku stojí vymřelí **tyrolští slavíci** - kanáří slavičího zpěvu, kteří se učili zpívat od slavíků obecných. **Ruští kanáři** jsou šlechtěni k napodobování zpěvu volně žijících ptáků, jejichž seznam a zčásti i pořadí jsou určeny standardem. Soutěže jsou pořádány pro všechna uvedená plemena s výjimkou tyrolských slavíků.

V německém pohoří Harc, kde obyvatelstvo nacházelo obživu především v hornictví, patřila klíčka s kanárem k výbavě horníka při práci v dole. Kanáří totiž upozorňovali horníky svým chováním na nebezpečné koncentrace důlních plynů, takže pro ně byli životně důležití. Chov kanárů navíc představoval významný doplňkový zdroj obživy – každý podzim navštěvovali Harc obchodníci a vykupovali tam statisíce kanárů, z nichž velká část byla vyvážena do Ameriky. Například v Sankt Andreasbergu v té době odchovávali kanáry v šesti stech z celkového počtu osmi set domácností. Není divu, že právě zde vznikl nový směr šlechtění – harcký kanár. Vyznačuje se dutě znějícím, hlubokým a pomalu přednášeným

zpěvem bez rušivých ostrých a vysokých tónů. Vznikl v 19. století a především v jeho třetí čtvrtině, kdy se jeho šlechtění věnoval horník **Wilhelm Trute** ze Sankt Andreasbergu, jemuž jsou připisovány hlavní zásluhy o vznik kanára, jakého známe dnes.

Významného pokroku především v hloubce a přednesu tůr dosáhl v devadesátých letech 19. století chovatel **Heinrich Seifert** z Drážďan, který vytvořil kmen, který nebyl překonán několik desítek let. Právě tento kmen se dostal na přelomu století do Čech, kde v následujících letech vznikaly první spolky a v roce 1936 byla uspořádána první mistrovská soutěž.

ZPĚVNÍ ÚSTROJÍ

Kanáří zpěv se tvoří ve zpěvním ústrojí, které se nazývá syrinx. Nej-dokonaleji je vyvinuto u pěvců. Není v hrtanu jako u člověka, ale leží až na spodním konci průdušnice, kde se průdušnice rozvětluje v průdušky. Je to malý, chrupavčitý bubínek, zevně ovládaný několika páry svalů, které umožňují dokonalý zpěvní výkon. Ze dna bubínku vystupuje vzhůru blanitá hlasivka. Průchod vzduchu je řízen dvěma hlasivkovými štěrbinami, ovládanými vnějšími a vnitřními hlasivkovými pysky a lemovanými vnějšími a vnitřními bubínkovými blanami. Tóny vznikají chvěním blanité hlasivky a bubínkových blan, ovládaných soustavou drobných zpěvních svalů. Spektrogramy hlasových záznamů ukazují, že někteří ptáci mohou vydávat i několik tónů současně, což předpokládá, že se na produkci složitějších hlasů podílí několik vibračních mechanismů najednou a že také spolupůsobí několik samostatně činných rezonančních zařízení. (Volně převzato z Fauna ČSSR: Ptáci 1, Praha 1972). Jako ozvučná zařízení slouží plicní vaky, kterých je celkem pět párů. Veškerá činnost tohoto ústrojí je řízena mozgovým centrem pro zpěv.

Většina zpěvních ptáků včetně divokého kanára nezpívá jednotvárně, ale v jejich písni se střídají odlišné úseky. Pro ty se u zpěvních kanárů vžil název túry. Stalo se to v německém pohoří Harc v polovině 19. století, když harčtí kanáři vznikali. Tehdejší znalci kanářího zpěvu pojmenovali jednotlivé túry většinou tak, že název se foneticky blížil skutečnému znění túry. České překlady těchto názvů jsou skutečnému znění tůr vzdálenější. Dodnes se setkáváme také s termínem role. Ten vznikl rovněž v Harcu souběžně s označením túra, ale jedná se o název významově užší, užívaný pouze pro túry spojované (rolované). Posuzovatel vyjadřuje hodnotu jednotlivých tůr pomocí bodů. O výši bodového hodnocení rozhoduje poloha, rytmus, barva, stavba a délka tůr.

TEORIE ZPĚVU

POLOHA TÚRY

Rozeznáváme tři polohy túry:

první – vysoká zní na vokál **y** nebo **a**

druhá – střední zní na vokál **o**

třetí – hluboká zní na vokál **u**.

V každé z těchto poloh lze dále jemněji rozlišovat různou výšku tónů přednášeného zpěvu. Čím je zpěv hlubší, tím je hodnotnější. Při bodovém ocenění určité túry však posuzovatel vždy přihlíží též k rytmu, barvě, stavbě a délce.

RYTMUS TÚRY

Rytmem túry rozumíme rychlost přednesu. Čím je rytmus volnější a pomalejší, tím je túra lahodnější a cennější. Proto túra přednesená ve stejné poloze, ale v rychlejším tempu má nižší bodovou hodnotu než túra přednesená ve volném a pomalém rytmu.

BARVA TÚRY

Ze zkušenosti víme, že stejný tón, vydaný různými osobami má různé zabarvení spočívající v osobitém charakteru hlasivek a ozvučných struktur. I jedna osoba může zazpívat jeden tón několikrát, a to vždy v odlišné barvě hlasu. Stejně je tomu u kanárů. Každá túra má svoji svéráznou barvu, kterou si musí posuzovatel osvojit, má-li túru okamžitě rozpoznat a přiřadit jí patřičnou bodovou hodnotu. Proto barva túry je jednou z důležitých vlastností pro ocenění zpěvu kanára.

Zásadním požadavkem na barvu zpěvu harckého kanára je **dotost**. U ideálně dutě přednášeného zpěvu dobře vnímáme jeho polohu a sílu, ale obtížně určujeme směr a vzdálenost, odkud přichází, stejně jako přesný začátek a konec tónů. Ty nastupují a odeznívají poznenáhlu, jako by byly přinášeny závany větru. V takovém zpěvu není místa pro souhlásky a není náhodou, že vokálové provedení túr bývá považováno za nejkrásnější.

STAVBA TÚRY

Při poslechu kanářího zpěvu vnímáme jednotlivé tóny jako slabiky, tvořené spojením souhlásek (konsonantů) a samohlásek (vokálů).

Základní samohlásky (vokály) jsou: **i-y**, **o**, **u**, někdy **a**, **e**, vzácněji dvojhlásky **au** nebo **ou**.

Základní souhlásky (konsonanty) jsou: **r**, **l**, **h**, **d**, **t**, **k**, **g** a **b** (u chybných tůr např. h, n, p, s, t, v, z atd.).

Samohlásky určují polohu tůry a souhlásky určují druh tůry. Abychom správně rozeznali druh tůry, musíme si také uvědomit, zda se jedná o tůru rolovanou (spojovanou) nebo oddělovanou, kdy se mezi jednotlivými tóny nacházejí pomlky.

DÉLKA TÚRY

Doba přednesu jednotlivých tůr ovlivňuje dojem, kterým na nás kanár zapůsobí.

- Neladné nebo dokonce chybné tůry v písni ruší tím více, čím jsou delší a čím častěji jsou přednášeny. Žádoucí je, aby se nevy-skytovaly.
- Hodnotné píšťaly, hukoty, tlukoty a pomocné tůry by měly trvat přiměřeně dlouhou dobu (nejlépe 3 – 5 sekund). Tři až pět úderů je ideál.
- Hodnotné tůry v nejlepším provedení kanára stojí velké úsilí. O to více oceňujeme, přednáší-li je co nejdéle. To platí především pro duté role, basové role a duté zvonky.

ZPĚVNÍ PROJEV: Čistota, jasnost, zřetelnost a plné vyjádření jednotlivých tůr jsou důležitým chovatelským cílem. Zpěv nevyjádřený, široký, trhaný nebo chybný je naopak nežádoucí. Zpěv některých kanárů je hlasitý – orgánový, jiných pak tichý, jemný a kulatý. Jemným kanárům musí posuzovatel věnovat zvýšenou pozornost, protože jemný zpěv je rovnocenný orgánovému zpěvu.

DĚLENÍ TÚR

Podle návaznosti jednotlivých tónů rozdělujeme túry na

spojované neboli rolované: duté role, basové role a rolované zvonky,

oddělované

- lehce: duté zvonky, rovné zvonky
- přísně: píšťaly, hukoty a tlukoty.

Podle bodového hodnocení dělíme túry na

hlavní:

duté role – až 27 bodů

basové role – až 27 bodů

střední:

duté zvonky – až 18 bodů

píšťaly – až 18 bodů

pomocné:

hukoty – až 6 bodů

tlukoty – až 3 body

rolované zvonky – až 1 bod

rovné zvonky – až 1 bod

vodové túry – až 1 bod

Výše uvedené túry ve správném provedení jsou v písni kanára žádoucí a jsou proto souhrnně označovány jako túry **hodnotné**, zatímco všechny ostatní túry označujeme za **nehodnotné**.

TÚRY NEHODNOTNÉ

Nehodnotné túry dělíme podle závažnosti do tří skupin:

neladné – jsou provedeny ostřeji nebo hlasem nepříjemně zabarveným. Patří sem také příliš rychle nebo dlouho přednášené oddělované túry – zejména tlukoty a píšťaly. Dále se nejčastěji jedná o basové role protloukané a široké, duté zvonky protloukané, píšťaly tlukotové nebo ostřejší, tlukoty a zvonkové túry ostřejší nebo i jiné rušivé túry, které kanár přináší tak často, že kazí dojem z jeho písně, ale nejsou ještě chybné. Hodnotíme je srážkou 1 – 2 bodů a vždy kanárovi uvedeme do poznámky důvod i počet krácených bodů. Tlukoty zde mají zvláštní postavení – i správně provedené mohou být hodnoceny jako neladné, jsou-li přinášeny příliš často. V tom případě vždy působí rušivě.

chybné – jsou závažnými prohřešky proti ideálnímu zpěvu harckého dutopěvce, tzn. že túry jsou natolik vysoké nebo ostré (přitom často přinášené nebo hlasité), že je nutné trestat je podle závažnosti 3 - 9 body. Ty se odečítají od součtu cenných bodů. Mezi chybné túry patří: tlukoty, zvonkové túry, píšťaly, bzukoty a nosovky.

výlukové – jsou natolik závažnými prohřešky proti ideálnímu zpěvu harckého dutopěvce, že kanár **není hodnocen**. Posuzovatel je povinen uvést v poznámce druh túry a doporučit chovateli vyřazení kanára z chovu. Patří sem skřípoty a výtahy.

Posuzovatel musí rozepsat v poznámce bodové srážky tak, aby bylo naprosto zřejmé, kolik bodů a za kterou neladnou nebo chybnou túru kanárovi strhl. To se týká i případu, kdy kanár kouskuje zpěv – takovému kanárovi posuzovatel srazí 2 body z přednesu a důvod srážky uvede v poznámce.

TÚRY HODNOTNÉ

Podle důležitosti dělíme hodnotné túry na **základní** a **vedlejší**. Mezi základní túry patří: duté role, basové role, duté zvonky a píšťaly. Ze součtu základních túr se vypočítává přednes. Vedlejší túry jsou: hukoty, tlukoty a zvonkové túry, kam patří rolované a rovné zvonky.

Přednes je dán součtem bodů základních túr. Jestliže kanár vyzpívá v těchto základních túrách součet 72 bodů a více, má nárok na devět bodů přednesu. K výpočtu přednesu slouží následující tabulka:

72 a více....	9 bodů
69 – 71.....	8 bodů
66 – 68.....	7 bodů
63 – 65.....	6 bodů
60 – 62.....	5 bodů
57 – 59.....	4 body
54 – 56.....	3 body
51 – 53.....	2 body
48 – 50.....	1 bod.

Postup posuzovatele při stanovení přednesu a celkového hodnocení kanára:

Na základě součtu základních túr vyčte z tabulky základ pro stanovení přednesu (nepřinese-li kanár všechny základní túry, platí součet zbylých základních túr). Od něj odečte body, o něž součet cenných bodů včetně přednesu přesahuje 90. Je-li takto odečítaných bodů celkově více než činí základ přednesu, krátí o zbytek vypočtený součet cenných bodů (ne túry!). V tomto případě by mohl vzniknout mylný dojem, že došlo k chybě v součtu cenných bodů.

Celkové hodnocení kanára získáme odečtením bodů za neladné a chybné túry od součtu cenných bodů. Kanár s neladnou túrou může získat celkově nejvýše 89 bodů, s chybnou túrou nejvýše 87 bodů. Kouskuje-li zpěv, může být hodnocen nejvýše 88 body. Kanár může dosáhnout nejvýše 90 bodů, kolekce 360 bodů.

ROZBOR JEDNOTLIVÝCH TÚR A JEJICH OCENĚNÍ

TÚRY HODNOTNÉ

DUTÉ ROLE

Duté role jsou túrou spojovanou (rolovanou). Jejím základem je plně vyjádřený vokál **y**, **o** nebo **u** s předsazením více nebo méně výrazných konsonantů, nejčastěji **r**. Vzní v první poloze na **ryryry**...., v druhé poloze **rorororo**.... a ve třetí poloze na **rurururu**..... Tyto duté role může kanár přednášet v provedení **rovném** nebo **ohnutém**. Při ohýbání túr kanár pomalu plynule mění výšku jednotlivých tónů nahoru nebo dolů. Mění-li kanár směr ohýbání několikrát v průběhu jedné souvislé duté role, jde o vynikající výkon, ale důležité je, aby končil v hloubce. Při rovném provedení kanár výšku tónů nemění.

Podle stavby rozlišujeme následující varianty duté role:

Základní dutá role vzniká spojením samohlásky se souhláskou **r**.

Bublavá dutá role: s vokály nebo s vodním obloučkováním nebo také bubláním je slyšitelná jako trojzvuk **blablablaba**...., **blobloblo-
lo**...., **blublublubu**...., kde však musí převládat dutost nad vodovým za-
barvením.

Válivá dutá role: působí dojmem převalování s vnitřními obloučky ve vodovém znění kulatého vokálu **o** s přechodem až na vokál **u** v pomalém rytmu v kulatém a hlubokém tónu. Posuzovatel musí postřehnout její duté zabarvení a vnitřní obloučkování a modulaci dvojzvuku **vavavava**...., **vovovovo**...., **vuvuvuvu**.....

Kručivá dutá role: provedena v hlubokém trojhlasu s předsazenou hláskou **k**, která se při delším znění odlučuje. Slyšíme tedy **k-rok-ro**...., **k-ruk-ru**..... Ve výjimečných případech může tato túra také vyznít na **g-rog-ro**.... nebo **g-rug-ru**..... Kanár při zpěvu této túry musí podržet všechny tři hlásky. Tato túra patří mezi nejhlubší duté role.

Vokálová dutá role: je nejkrásnější ze všech dutých rolí. Vyznačuje se tím, že kanár téměř zcela potlačí hlásku **r** před vokálem. Začíná dutým rozkyvem, z něhož plynule přejde do vokálů **oooo**.... nebo **uuuu**..... Čím déle tento čistý vokál zní, tím je túra krásnější a cennější. V této túře je dutost vyjádřena nejvíce (v nejhlubších polohách připomíná hučení

meluzíny).

První poloha – vysoká – na **a, y** se hodnotí až 9 body.

Druhá poloha – střední – na **o** se hodnotí až 18 body.

Třetí poloha – hluboká – na **u** se hodnotí až 27 body.

BASOVÉ ROLE

Basové role jsou túrou spojovanou (rolovanou). Základními vokály jsou silně potlačené **a, o** nebo **u** s tvrdě zdůrazněným **r** po vokálu. Vzní tedy **a r a r a r a r....**, **o r o r o r o r....** nebo **u r u r u r u r....**. Musí znít jadrně v kulatém a uzavřeném provedení. Někdy slyšíme basovou roli, která se prolíná s dutou rolí. Tuto túru nazýváme dutobasem. Rytmus dutobasu musí být volný, aby vyzněla jeho hloubka a kulatost. Jestliže tuto túru přinese kanár ve třetí poloze, řadíme ji mezi nejhlubší a nejkvalitnější túry v jeho písni. Posuzovatel je povinen dutobas zařadit vždy mezi basové role. Basové role nesmí být křehké, řehtavé a široké. Jestliže kanár přibírá k basové roli **k** nebo **g**, vzniká zdvojená túra – protloukaná basová role. Posuzovatel ji hodnotí srážkou 1 – 2 bodů a v poznámce uvede důvod a počet stržených bodů.

První poloha – vysoká – na **a r a r a r a r....** se hodnotí až 9 body.

Druhá poloha – střední – na **o r o r o r o r....** se hodnotí až 18 body.

Třetí poloha – hluboká – na **u r u r u r u r....** se hodnotí až 27 body.

DUTÉ ZVONKY

Duté zvonky patří k túrám lehce oddělovaným, někdy je však tato túra téměř oddělována. V písni kanára se pozná tak, že kanár před-sazuje souhlásku **l, h, d** ve spojení se samohláskami **y, o** nebo **u** v dutém zabarvení. Každý tón musí být nasazen nenásilně a kulatě.

Zpěvně kvalitní kanáři mění polohu **y, o, u** v jednom provedení a tak vznikají duté zvonky stoupavé nebo padavé. Nemění-li kanár výšku tónů, jedná se o duté zvonky rovné. Duté zvonky můžeme podle provedení zařadit do určité variace: rovné, perlivé, houpavé, smavé, vlečné a vokálové.

Dnešní duté zvonky se formou podání, hloubkou, dutostí a krásným zabarvením plně vyrovnají dutým rolím a tvoří s nimi nejkrásnější túry v písni kanára.

Základní duté zvonky: vyzní v rovném provedení na **lylyly...**, **lolo-lo...** nebo **lululu...**

Perlivé duté zvonky: jsou podbarvené „vodou“ a připomínají perlení vodních bublinek.

Houpavé duté zvonky: jsou tím cennější, čím je rozkyv pomalejší a v delším provedení. Vrací-li rozkyvy zpět, je velmi vzácný. Rozkyv houpání musí na sebe navazovat. Chovatelé často řadí houpavé duté zvonky do hukotů, ovšem neprávem. Duté zvonky nemohou být nikdy zaměněny za hukoty, neboť hukoty jsou túrou přísně oddělovanou. Při houpavých dutých zvoncích jeden tón doznívá a druhý na něj navazuje.

Smavé duté zvonky: jsou formou dutých zvonků, jejichž provedení v nás budí dojem smíchu nebo chichotání.

Vlečné duté zvonky: podobají se houpavým. Rozdíl je v tom, že kanár při vlnění této túry v jednotlivých úsecích zvolňuje a zase zrychluje modulaci a pak se vrací do normálního rytmu. Jednotlivé tóny při zpomalování na sebe musí navazovat.

Vokálové duté zvonky: jsou jednou z nejkrásnějších forem dutých zvonků. Znějí se samohláskou o nebo u při téměř neslyšitelném konsonantu. Dnešní prošlechtění kanáři jsou schopni přinášet tyto duté zvonky v plynulém přechodu z vokálové duté role do vokálového dutého zvonku, aniž by měnili polohu. Změní jen druh túry. Posuzovatel musí tento přechod ve zpěvu posoudit jako změnu túry a nikdy jako změnu polohy, o kterou v žádném případě nejde!

Protlouká-li kanár duté zvonky, posuzovatel je hodnotí srážkou 1 – 2 bodů a kanárovi uvede do poznámky důvod a počet stržených bodů.

První poloha – vysoká – na **a** nebo **y** se hodnotí až 6 body.

Druhá poloha – střední – na **o** se hodnotí až 12 body.

Třetí poloha – hluboká – na **u** se hodnotí až 18 body.

PÍŠŤALY

Píšťaly patří k túrám přísně oddělovaným. Vyzní na **tý, tó, tú** nebo **dý, dó, dú** nebo **dáu**. Souhláska **d** zní kulatěji a lahodněji. V tomto provedení mluvíme o píšťalách foukaných neboli flétnových. Píšťaly začínající souhláskou **t** nazýváme píšťalami vyráženými a jsou méně ceněny. Přinese-li kanár méně než tři úderý píšťal, posuzovatel je povinen mu na této túře srazit jeden bod v případě dvou úderů a pokud kanár přinese pouze jeden úder srazit dva body a uvést to v poznámce.

První poloha – vysoká – na **ý** se hodnotí až 6 body.

Druhá poloha – střední – na **ó** se hodnotí až 12 body.

Třetí poloha – hluboká – na **ú** se hodnotí až 18 body.

HUKOTY

Hukoty jsou túra přísně oddělovaná. Souhláska **h** ve spojení se samohláskami **y**, **o** a **u** vyzní na **hy-hy**, **ho-ho**, **hu-hu**. Hukoty může kanár přinést na kterémkoli místě své písni. Nejdůležitější znak této túry je přísné oddělení jednotlivých úderů, mezi nimiž musí být pomlky. Čím jsou pomlky delší a rytmus pomalejší, tím je túra zřetelnější a cennější. Na rozdíl od dutého zvonku a píšťal je nutné, aby jednotlivé údery byly vyraženy z nitra kanára, který přitom pracuje celým tělem. Volátka je napjaté, avšak bez pohybu.

První poloha – vysoká – na **y** se hodnotí až 2 body.

Druhá poloha – střední – na **o** se hodnotí až 4 body.

Třetí poloha – hluboká – na **u** se hodnotí až 6 body.

TLUKOTY

Tlukoty jsou túra přísně oddělovaná a patří mezi vodové túry. Jednotlivé údery jsou tvořeny souhláskami **b**, **d**, **g**, **l**, **k** a **v** ve spojení se samohláskami **y**, **o** a **u**, takže vyznívají na **lyd**, **lod**, **lud**, **kok**, **gok**, **vok** a v nejkvalitnějším provedení na **gluk** nebo **bluk**. Tlukoty mají být přinášeny ve třech až pěti úderech oddělovaně a v pomalém rytmu. Jsou-li tlukoty předneseny spojovaně, mluvíme o tlukotových větách, které nehodnotíme – zpěv kanára znehodnocují.

První poloha – vysoká – na **y** se hodnotí 1 bodem.

Druhá poloha – střední – na **o** se hodnotí 2 body.

Třetí poloha – hluboká – na **u** se hodnotí 3 body.

ZVONKOVÉ TÚRY

Zvonkové túry dělíme na zvonky rolované a zvonky rovné. Toto pojmenování bylo voleno proto, že odpovídá skutečnému znění. Kanár v této túře pracuje jazýčkem, a proto zvonkové túry postrádají dutost.

Rolované zvonky: souhláska **r** ve spojení se samohláskou **i** vyzní na **irlirlirlirl**.... v měkkém podání s koncovým **l**. Někdy také vyzní na **rilrilril**.....

Rovné zvonky: vyzní na samohlásku **i-i-i-i**.... s krátkými pomlkami mezi jednotlivými tóny.

Zvonkové túry se bodují každá 1 bodem, pokud jsou provedeny kvalitně a čistě.

VODOVÉ TÚRY

Vodové túry mohou být spojované i lehce oddělované. Známe formu válivou (slabiky začínají souhláskou **v**) a bublavou (slabiky začínají dvojhláskou **bl**). Musí u nich převládat vodové zabarvení nad dutostí.

Pokud kanár přednese vodní túry je hodnocen maximálně 1 bodem.

TÚRY NELADNÉ

Neladná túra je každá túra, která znehodnocuje zpěv kanára a není ještě chybná. Posuzovatel je povinen tuto túru označit v poznámce. Takový kanár může v celkovém součtu obdržet nejvýše 89 bodů.

TÚRY CHYBNÉ

Chybné tlukoty: jsou všechny ostré nebo drsné formy této túry včetně tlukotových vět.

Chybné zvonkové túry: jsou široké, drsné, ploché, nosové a nejhorší z nich – zvonky špičaté.

Chybné píšťaly: objevují se v různém provedení, např. **tí, fí, tě, t'a, piu, si**. Rovněž trestáme ploché, mačkané a nosové píšťaly.

Bzukoty: vyznívají cvrčením, svištěním až na široké **šír**.

Nosovky: znehodnocují píseň kanára, jsou přednášeny huhňavým, nečistým hlasem znějícím na **ni, ně** nebo **ňo**.

Trestaný kanár nemůže získat více než 87 bodů.

TÚRY VÝLUKOVÉ

Výtahy: neladné, tvrdé, drsné nebo široké vyznívající na **křev, křiv** nebo **rič, reč** nebo **cri** nebo **cre**. Znějí velmi nepříjemně. Připomínají zvuk prudce utrženého plátna.

Skřípoty: jsou jednou z nejvážnějších chyb v písni kanára. Vyznívají ve formách **sí, sa, se**.

Kanár, který má výtahy nebo skřípoty, je vyloučen z bodování.

ZPŮSOB POSOUZENÍ ZPĚVU

Kanár musí túry přinášet výrazně, zřetelně a v dostatečné délce. Pak posuzovatel nemá potíže správně přisoudit túry kanárům v kolekci. Nesmí psát body za túry naznačené, které spíše tuší, než skutečně slyší. Musí být velmi přísný na čistotu zpěvu.

Znalec kanářského zpěvu (posuzovatel) musí vnímat kanářský zpěv jako jednotlivé zpěvní úseky. Musí okamžitě rozeznat, o jakou túru se jedná a podle polohy, rytmu, barvy, stavby a délky ji patřičně bodově ohodnotit.

Je třeba upřednostňovat kanáry pilné, výrazného, čistého, kulatého a dutého zabarvení zpěvu. Podobně je na místě bodově zvýhodňovat kanáry, kteří v jednotlivých túrách „pracují“, tzn. ohýbají je nebo plynule mění rytmus. Ideálem je, když túru plynule ohýbají a současně mění rytmus.

Posuzovatel je povinen bodově ohodnotit nejlepší provedení příslušné túry. Pokud kanár tuto túru přináší i v podobě rušivé nebo trestné, nemá to vliv na hodnocení této túry, ale sráží se příslušný počet bodů ze součtu cenných bodů.

HODNOTNÉ TÚRY

Dutou roli by měl kanár přinášet výraznou, v dutém a kulatém provedení. Takové duté roli přiznáváme bodovou hodnotu odpovídající její poloze. Kanáry, kteří jsou schopni plynule měnit rytmus a túru ohýbat, by měl posuzovatel bodově zvýhodnit.

U **basu** musí posuzovatel dbát na jeho jadrnost, rytmus a barvu.

V současné době se v hojné míře objevuje protloukání. Přináší-li kanár pouze protloukaný bas, musí si posuzovatel počínat nekompromisně a srazit 1 – 2 body z bodové hodnoty túry a vždy uvést v poznámce důvod.

Duté zvonky vyzní v písni kanára lahodně, jsou-li přednášeny dutě, kulatě a čistě. Takovým dutým zvonkům přiznáváme bodovou hodnotu odpovídající jejich poloze. Abychom upřednostnili kanáry, kteří jsou schopni plynule měnit rytmus a túru ohýbat, měly by být takové túry bodově ohodnoceny lépe.

Protože se často setkáváme s protloukáním dutých zvonků, vždy takového kanára trestáme srážkou 1 – 2 bodů a důvod vždy uvedeme v poznámce.

Píšťaly v hlubokém, čistém a přiměřeně oddělovaném provedení (3 – 5 znějících úderů) jsou nepostradatelnou součástí kanáří písně. Vždy hodnotíme lépe píšťaly foukané než vyrážené. Jakékoli příměsi nečistot a protloukání nesmí posuzovatel opomenout potrestat srážkou 1 – 2 bodů a vždy je povinen uvést v poznámce důvod.

Hukoty jsou u našich kanárů vzácné. Protože však píseň kanára kvalitativně obohacují, měli by se posuzovatelé na tuto túru zaměřit a neváhat je bodově ohodnotit.

Tlukoty jsou túrou, u níž by měl posuzovatel velmi dbát na čistotu provedení. Jsou-li čisté, náležitě oddělené a nepřilíš časté, je namístě ohodnotit je podle provedení 1 – 3 body. Přináší-li kanár tlukoty v jakékoli rušivé podobě, musí je posuzovatel trestat srážkou ze součtu cenných bodů.

Protože tlukoty jsou v chovu našich kanárů dutopěvců nežádoucí, hodnotí se takto:

- Kanár má hluboký, kvalitní tlukot, odpovídající směrnicím, posuzovatel jej ohodnotí 1 – 3 body.
- Kanár má tlukot nevýrazný, málo častý, který příliš neruší. Posuzovatel poznamená jeho existenci kroužkem, ale nehodnotí jej.
- Kanár má častý tlukot, který ruší a znehodnocuje jeho píseň, ale není ještě trestný. Posuzovatel srazí 1 – 2 body ze součtu cenných bodů a v poznámce uvede vždy důvod.
- Kanár přináší nehezký, výrazný, rušivý a tím chybný tlukot. Posuzovatel to poznamená do chybných túr a sníží součet cenných bodů o 3 – 9.

Zvonkové túry píseň kanára obohacují a zpestřují. Zvonkové túry se bodují každá 1 bodem, pokud jsou provedeny kvalitně a čistě.

Vodové túry jsou u našich kanárů velmi vzácné a hodnotíme je maximálně 1 bodem. Pokud je túra pouze naznačena značíme ji kroužkem.

Túry jen naznačené a nebodovatelné se značí kroužkem. Týká se to pouze vodových túr a tlukotů.

NELADNÉ TÚRY

Před lety se rozmohly zejména túry protloukané. Jejich důsledné postihování o 1 – 2 body účinně pomáhá postupně je z našich chovů vytlačit.

CHYBNÉ TÚRY

Chybné túry jsou ty, které píseň kanára znehodnocují. Posuzovatel je musí důsledně trestat 3 – 9 body.

VÝLUKOVÉ TÚRY

Mezi nešvary pravidelně přenášené na potomstvo patří výtahy a skřípoty. Posuzovatel takového kanára nehodnotí a v poznámce doporučí chovateli vyřadit jej z chovu.

Každý kanár může být trestán i za více neladných nebo chybných túr v takovém případě se body sčítají, ale musí být rozepsány v poznámce.

Z hodnocení jsou dále vyloučení kanáři, jejichž zpěv nesplňuje standard pro harcké kanáry. V poznámce se uvede „zpěv nevyhovuje standardu“.

Přílohy ke vzorníku zpěvu harckého kanára

- Příklady vyplněných listin
- Odhadní listina – 5.11.2011

Český svaz chovatelů
BODOVACÍ LISTINA*

harckých kanárů - k o l e k c e

ÚOK chovatelů zpěvných kanárů

Kolekce číslo:

1

ohodnocená

dne: 15.12.2020

od: 9⁰⁰ do: 9³⁰ hodin

501

NOVAĀK

Chovatel:

Místo konání:

ČÁSLAV

		tůry cenné																	
bodů max.		27	27	18	18	90	6	3	1	1	1	9	90	2	9	poznámky o kolekci a jednotlivých kanárech			
pořadí v kolekci	číslo klíčky	číslo kroužku	duté role	basové role	duté zvony	píšťaly	součet zák. tůr	hukoty	tlukoty	zvony rolované	zvony rovné	vodní tůry	přednes	cenných bodů	tůry neladné	tůry chybné	celkem		
1	1	014	24	23	18	18	83			1	1		5	90			90		
2	2	123	24	24	17	18	83	6	2	1	1			90			90		
3	3	022	25	23	17	18	83						7	90	2	3	85		
4	4	003	25	25	18	18	86						4	90			88		
Celkem			98	95	70	72	335	Kolekce získala celkem										353	bodů

72 a více	9 bodů
69 - 71	8 bodů
66 - 68	7 bodů
63 - 65	6 bodů
60 - 62	5 bodů
57 - 59	4 body
54 - 56	3 body
51 - 53	2 body
48 - 50	1 bod

Potvrzení organizačního výboru:

Posoudil:

Posuzovatel harckých kanárů
Ing. Ladislav SVOBODA
Kluky 102
286 01 Čáslav
č. registru 024

* Bodovací listina schválena sborem posuzovatelů dne 5.11.2011 v Čáslavi

Český svaz chovatelů
BODOVACÍ LISTINA*

harckých kanárů - k o l e k c e

ÚOK chovatelů zpěvných kanárů

Kolekce číslo:

2

ohodnocená

dne: 15.12.2020

od: 9³⁰ do: 10⁰⁰ hodin

501

NOVAĀK

Chovatel:

Místo konání:

ČÁSLAV

		tůry cenné																	
bodů max.		27	27	18	18	90	6	3	1	1	1	9	90	2	9	poznámky o kolekci a jednotlivých kanárech			
pořadí v kolekci	číslo klíčky	číslo kroužku	duté role	basové role	duté zvony	píšťaly	součet zák. tůr	hukoty	tlukoty	zvony rolované	zvony rovné	vodní tůry	přednes	cenných bodů	tůry neladné	tůry chybné	celkem		
1	5	015	23	22	16	16	77						9	86	1		85		
2	6	086																	
3	7	034	21	21	14	14	70						8	78	3		75		
4	8	057	20	20	14	14	68						7	75			75		
Celkem			64	63	44	44	215	Kolekce získala celkem										235	bodů

72 a více	9 bodů
69 - 71	8 bodů
66 - 68	7 bodů
63 - 65	6 bodů
60 - 62	5 bodů
57 - 59	4 body
54 - 56	3 body
51 - 53	2 body
48 - 50	1 bod

Potvrzení organizačního výboru:

Posoudil:

Posuzovatel harckých kanárů
Ing. Ladislav SVOBODA
Kluky 102
286 01 Čáslav
č. registru 024

* Bodovací listina schválena sborem posuzovatelů dne 5.11.2011 v Čáslavi

Český svaz chovatelů
BODOVACÍ LISTINA*

harckých kanárů - k o l e k c e

Chovatel: _____

ÚOK chovatelů zpěvných kanárů

Kolekce číslo:

ohodnocená

dne: _____

od: _____ do: _____ hodin

Místo konání: _____

pořadí v kolekci	číslo klíčky	číslo kroužku	túry cenné											celkem	poznámky o kolekci a jednotlivých kanárech		
			bodů max.	27	27	18	18	90	6	3	1	1	1			9	90
			duté role	basové role	duté zvonky	píšťaly	součet zákl. túr	hukoty	tlukoty	zvonky rolované	zvonky rovné	vodní túry	přednes	cenných bodů	túry neladné	túry chybné	
1																	
2																	
3																	
4																	
Celkem			Kolekce získala celkem												bodů		

72 a více	9 bodů
69 - 71	8 bodů
66 - 68	7 bodů
63 - 65	6 bodů
60 - 62	5 bodů
57 - 59	4 body
54 - 56	3 body
51 - 53	2 body
48 - 50	1 bod

Potvrzení organizačního výboru:

Posoudil:

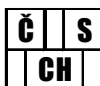
* Bodovací listina schválena sborem posuzovatelů dne 5.11.2011 v Čáslavi

Český svaz chovatelů
BODOVACÍ LISTINA*

harckých kanárů - k o l e k c e

Chovatel: _____

ÚOK chovatelů zpěvných kanárů

Kolekce číslo:

ohodnocená

dne: _____

od: _____ do: _____ hodin

Místo konání: _____

pořadí v kolekci	číslo klíčky	číslo kroužku	túry cenné											celkem	poznámky o kolekci a jednotlivých kanárech		
			bodů max.	27	27	18	18	90	6	3	1	1	1			9	90
			duté role	basové role	duté zvonky	píšťaly	součet zákl. túr	hukoty	tlukoty	zvonky rolované	zvonky rovné	vodní túry	přednes	cenných bodů	túry neladné	túry chybné	
1																	
2																	
3																	
4																	
Celkem			Kolekce získala celkem												bodů		

72 a více	9 bodů
69 - 71	8 bodů
66 - 68	7 bodů
63 - 65	6 bodů
60 - 62	5 bodů
57 - 59	4 body
54 - 56	3 body
51 - 53	2 body
48 - 50	1 bod

Potvrzení organizačního výboru:

Posoudil:

* Bodovací listina schválena sborem posuzovatelů dne 5.11.2011 v Čáslavi

Předpisy upravující pořádání soutěží ve zpěvu kanárů

- Podmínky pro soutěže ve zpěvu kanárů – 16.3.2022
- Směrnice pro posuzování zpěvných kanárů – 16.3.2022
- Směrnice pro pořádání MS – 16.3.2022
- Směrnice pro pořádání MMS – 16.3.2022
- Směrnice pro garanta MMS - 16.3.2022

PODMÍNKY PRO SOUTĚŽE VE ZPĚVU KANÁRŮ

NÁNOŽNÍ KROUŽKY

Chovatel, který se chce zúčastnit soutěží, musí svoje mladé kanáry okroužkovat předepsanými kroužky na pravou nohu. Rozměry kroužku jsou: vnější průměr 4 mm, vnitřní průměr 3,2 mm a výška 4,8 mm. Kroužek obsahuje tyto údaje:

- CZ
- A (harcký kanár)
- pořadové číslo kanára (trojmístné)
- rok narození kanára (poslední dvojčíslí)
- číslo chovatele (trojmístné)

Barvu kroužku pro daný rok určuje COM.

SOUTĚŽNÍ KLÍCKY

Na soutěžích jsou harčtí kanáři posuzováni ve zpěvních klíčkách odpovídajících směrnicím COM. Jejich rozměry jsou: délka 21 cm, šířka 15 cm a výška 20 cm. Klíčka je opatřena dvěma průhlednými krmítky zavěšenými zevně na čelní straně – levé (z pohledu chovatele) slouží k napájení, pravé ke krmení. Dále je vybavena dvěma dřevěnými bidélky kulatého průřezu o průměru 10 mm. Jedno bidélko je upevněno na 3. drát od čelní strany a druhé na 6. drát od zadní strany. Klíčky mají plechovou zásuvku na sololitovém dnu uchyceném napevno k rámu klícky. Při soutěžích jsou kolekce umístěny v budnicích jednotných rozměrů (vedle sebe – řadíme zleva doprava).

OSVĚTLENÍ PŘI POSUZOVÁNÍ

Soutěžní kolekce je tvořena čtyřmi mladými kanáry ve zpěvních klíčkách postavených ve sloupci nad sebou (číslováme je 1 – 4 odshora dolů). Horní klíčka musí být překryta neprůsvitnou destičkou, aby kanár měl podobné světelné podmínky jako kanáři pod ním. Posuzovatel by měl sedět přibližně jeden a půl metru od kolekce. Celá místnost má být dobře osvětlena umělým světlem. Okna musí být pečlivě zatemněna, aby nepropouštěla denní světlo. Zdroj světla nesmí svítit přímo na kaná-

ry, kteří by mohli být rušeni svými vlastními stíny na plochách v blízkosti. Toho lze dosáhnout buď umístěním světla přímo nad kanáry nebo zastíněním světla směrem k nim. Nevýhodou prvního způsobu je, že špatně osvětlené kanáry posuzovatel téměř nevidí a ještě mu světlo svítí do očí. Protože možnost kanáry dobře pozorovat je pro posuzovatele zásadně důležitá pro přiřazení slyšených tůr správným kanárům, je nejlepší následující varianta: poměrně silné světlo umístíme nad posuzovatele a dobře je zastíníme směrem ke kanárům. Odražené rozptýlené světlo kanáry dobře osvětlí a nevrhá ostrý stín, který by je rušil.

STANOVENÍ POŘADÍ KOLEKČÍ SE STEJNÝM POČTEM BODŮ

O pořadí kolekcí, které dosáhly stejného počtu bodů, rozhodují následující kritéria, která jsou postupně srovnávána až do nalezení rozdílu:

- nižší součet bodů za chybné a neladné tůry,
- součet všech základních tůr,
- součet dutých rolí,
- součet basových rolí
- součet dutých zvonků,
- součet píšťal,
- součet hukotů,
- výše hodnocené duté role u jednotlivého kanára,
- výše hodnocené basové role u jednotlivého kanára,
- výše hodnocené duté zvonky u jednotlivého kanára,
- výše hodnocené píšťaly u jednotlivého kanára.

STANOVENÍ POŘADÍ KOLEKCÍ S NEJLEPŠÍMI TÚRAMI

Na soutěži mohou být vyhodnocovány kolekce s nejlepšími dutými rolemi, basovými rolemi, dutými zvonky a píšťalami.

O kolekci s nejlepší základní túrou rozhoduje součet hodnot z platných listin. V případě rovnosti jsou postupně porovnávány dvojice jednotlivých hodnot od nejvyšších k nejnižším až do nalezení rozdílu. V případě naprosté shody rozhodne los.

STANOVENÍ POŘADÍ NEJLEPŠÍCH KANÁRŮ

Titul nejlepšího kanára soutěže náleží nejvýše ohodnocenému kanárovi. Je-li takových kanárů více, je postupně až do nalezení rozdílu porovnáváno hodnocení:

- nižší součet bodů za chybné a neladné túry,
- součet všech základních túr,
- duté role,
- basové role,
- dutého zvonku,
- píšťal,
- hukotů,
- tlukotů.

V případě naprosté shody rozhodne los. Tato skutečnost musí být uvedena v katalogu.

Tato směrnice byla dne 16.3.2022 schválena Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných (harckých) kanárů Českého svazu chovatelů jako závazná pro posuzovatele harckých kanárů a pořadatele soutěží.

SMĚRNICE PRO POSUZOVÁNÍ ZPĚVNÝCH (HARCKÝCH) KANÁRŮ

Smyslem této směrnice je stanovit způsob práce, povinnosti a práva posuzovatelů a pořadatelů soutěží

1. Posuzovatel harckých kanárů je zkušený chovatel, který úspěšně složil písemnou zkoušku z teorie zpěvu a před zkušební komisí prokázal schopnost správně ohodnotit vystavené kolekce.
2. Být posuzovatelem je velkou ctí a závazkem před celou chovatelskou veřejností. Posuzovatel je propagátorem chovu zpěvných (harckých) kanárů.
3. Posuzovatel ve své základní organizaci (dále jen ZO) svými zkušenostmi a znalostmi přispívá k odbornému růstu všech členů a je jim příkladem nejen dosaženými výsledky, ale především dodržováním chovatelské etiky.
4. Posuzovatel je za svou činnost odpovědný výboru sboru posuzovatelů harckých kanárů. Při své činnosti plní přesně a svědomitě směrnice Českého svazu chovatelů (dále jen ČSCH) a Ústřední odborné komise chovatelů zpěvných (harckých) kanárů (dále jen ÚOK).
5. Posuzovatel se zúčastňuje společných školení a schůzí svolávaných ÚOK. Nezúčastní-li se bez omluvy akcí, na nichž jsou rozdělovány delegace, nemusí být v uvedeném roce na soutěž delegován.
6. Posuzovatel, který po dva roky neabsolvuje bez vážného důvodu školení, bude ÚOK vyzván k přezkoušení. Nedostaví-li se k němu, bude mu pozastavena činnost. Činnost bude rovněž pozastavena posuzovateli, který bez vážných důvodů po tři roky nechová a nevystavuje harcké kanáry. Pokud posuzovateli brání v činnosti vážné důvody, je nadále veden jako čestný člen posuzovatelského sboru, pokud sám nepožádá o zrušení členství.
7. Změny v delegaci posuzovatelů na soutěže může provést jen předseda sboru posuzovatelů.
8. Právo být členem posuzovatelského sboru je podmíněno členstvím v ČSCH.
9. Povinností posuzovatele je provádět na požádání odborné přednášky o chovu a zpěvu kanárů, školit zájemce ze ZO a připravit je na práci posuzovatele harckých kanárů.
10. Každý posuzovatel delegovaný na odhad harckých kanárů v soutěžích

ČSCH je povinen provést ocenění podle platných předpisů a schválené teorie zpěvu s pocitem plné odpovědnosti vůči chovatelské veřejnosti, výboru sboru posuzovatelů a ÚOK.

11. Posuzovatelé, kteří mají mezinárodní zkoušky COM, mohou být delegováni na světové šampionáty ptactva.
12. Na místní soutěži nesmí provést odhad člen pořádající ZO. Nedostaví-li se však delegovaný posuzovatel, může předseda sboru posuzovatelů povolit výjimku – v tomto případě nebude stanoveno pořadí kolekcí.
13. Na mistrovskou soutěž může být delegován posuzovatel s praxí nejméně tří roků absolvovanou při místních soutěžích, není-li udělena výjimka.
14. Posuzovatel je povinen ocenit každou kolekci, jež byla na soutěže dodána, a to i tehdy, došlo-li z různých příčin k jejímu oslabení (například úhynu kanára).
15. Pro rychlejší zpracování výsledkové listiny může posuzovatel předat řádně vyplněnou a podepsanou listinu předsedovi výstavního výboru neprodleně po ocenění každé kolekce.
16. Posuzovatel má právo překontrolovat po skončení soutěže kroužky kanárů, které sám určí.
17. Po skončení soutěže má posuzovatel právo žádat ZO o náhradu za cestovní výlohy, použité tiskopisy, nocležné, diety a odměnu za odhad – jejich výše musí být v souladu se směrnicemi ČSCH.
18. Námitky proti činnosti posuzovatele může ZO uplatnit pouze písemně u ÚOK, a to do patnácti dnů od konání soutěže.

Tato směrnice byla dne 16.3.2022 schválena Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných (harckých) kanárů Českého svazu chovatelů jako závazná pro posuzovatele harckých kanárů a pořadatele soutěží.

SMĚRNICE PRO POŘÁDÁNÍ MÍSTNÍCH SOUTĚŽÍ (dále MS) VE ZPĚVU HARCKÝCH KANÁRŮ

Smyslem této směrnice je stanovit způsob práce, povinnosti a práva posuzovatelů a pořadatelů soutěží.

1. Pořádání místní soutěže, především místo a datum soutěže musí ZO nahlásit nejdéle do termínu školení posuzovatelů předsedovi sboru posuzovatelů kvůli zajištění delegaci posuzovatele.
2. Po dohodě s konkrétním posuzovatelem může ZO požádat předsedu sboru posuzovatelů o delegaci tohoto na svoji místní soutěž.
3. Postup při oceňování kolekcí projedná posuzovatel před zahájením s organizačním výborem ZO.
4. Pořadatel musí očíslovat jednotlivé klícky s kanáry a je oprávněn přijmout do soutěže i klícky neodpovídající požadavkům standardům COM.
5. Pořadí kolekcí určuje pořadatel.
6. Posuzovatel hodnotí každou kolekci po dobu 20 minut, dalších 5 minut je na vyplnění odhadní listiny.
7. Na místní soutěži může být opakováno posouzení kolekce, kde alespoň jeden kanár nezazpíval. Tato kolekce by měla být hodnocena mimo pořadí.
8. Pro rychlejší zpracování výsledkové listiny může posuzovatel předat řádně vyplněnou a podepsanou listinu předsedovi výstavního výboru neprodleně po ocenění každé kolekce.
9. V průběhu posuzování mohou být v odhadní místnosti přítomni pouze osoby se souhlasem posuzovatele.
10. ZO je povinna přijmout adepty na posuzovatele, kteří byli delegováni s posuzovatelem. Adepti absolvují odhad na vlastní náklady.
11. ZO plně odpovídá za optimální podmínky pro posuzování (náležité ošetřování kanárů, teplotu, osvětlení a klid jak v místnosti, kde jsou kanáři umístění, tak v místnosti odhadní).
12. Za kontrolu nánožních kroužků odpovídá organizační výbor. Provádí se zásadně po skončení soutěže u kolekcí umístěných na prvních místech, případně u dalších vybraných kolekcí.

13. ZO je povinna předat výsledky místní soutěže ÚOK. Tyto výsledky musí obsahovat minimálně jméno zúčastněných chovatelů s jejich dosaženým bodovým výsledkem. Pokud ZO nedodá výsledky do konce kalendářního roku, má se za to, že chovatelé dosáhli pouze limit 330 bodů a s touto informací mohou být vyřazeni z účasti na mistrovské soutěži.
14. Námitky proti činnosti posuzovatele může ZO uplatnit pouze písemně u ÚOK, a to do patnácti dnů od konání soutěže.

Tato směrnice byla dne 16.3.2022 schválena Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných (harckých) kanárů Českého svazu chovatelů jako závazná pro posuzovatele harckých kanárů a pořadatele soutěží.

PODMÍNKY PRO POŘÁDÁNÍ MEZINÁRODNÍ MISTROVSKÉ SOUTĚŽE VE ZPĚVU HARCKÝCH KANÁRŮ

1. Soutěže se mohou zúčastnit všichni chovatelé zpěvných (harckých) kanárů organizovaní v Českém svazu chovatelů, ve Slovenském svazu chovatelův (popřípadě v jiných evropských chovatelských svazech, přičemž doloží platnost registračního čísla chovatele v patřičném svazu), kteří se zúčastnili místní soutěže alespoň s jednou kolekcí. Každý chovatel se může soutěže zúčastnit se dvěma kolekcemi.
2. Ústřední odborná komise chovatelů zpěvných (harckých) kanárů, dále jen ÚOK CHZK, poskytne pořadající organizaci, dále jen pořadatel, pro pořádání mezinárodní mistrovské soutěže ve zpěvu harckých kanárů, dále jen MMS, finanční příspěvek minimálně 10.000 Kč. Tento příspěvek bude pořadateli zaslán v měsíci listopadu předešlého roku, tedy dva měsíce před konáním MMS.
3. Pořadatel se zaváže k organizování MMS nejdéle do 31.5. předešlého roku. V opačném případě MMS uspořádá ÚOK.
4. Pořadatel musí nejdéle do termínu školení posuzovatelů zpěvných kanárů předložit ÚOK propozice MMS ke schválení. Zástupce pořadatele se musí osobně dostavit na jednání ÚOK při školení posuzovatelů.
5. Z příspěvku ÚOK CHZK budou hrazeny náklady na českého garanta. Pořadatel zajistí pro českého garanta po celou dobu konání MMS, tedy od večera dne předcházejícího posouzení do rána dne, kdy bude proveden výdej kanárů, noclehy, stravování (včetně nealkoholických nápojů) třikrát denně a uhradí mu náklady na cestu (buď veřejným dopravním prostředkem po předložení jízdenky, nebo autem dle předpisů ČSCH).
6. Veškeré náklady na slovenského garanta hradí slovenská ÚOK CHZK. Pořadatel zajistí pro slovenského garanta, a to na náklady slovenské ÚOK CHZK, stejnou péči jako má český garant.
7. Náklady na posuzovatele hradí pořadatel. ÚOK může delegovat pouze posuzovatele, kteří jsou členy ČSCH a SZCH. Delegování zahraničního posuzovatele schvaluje ÚOK na návrh pořadatele. Posuzovatelům budou uhrazeny náklady na cestu (buď veřejným dopravním prostředkem po předložení jízdenky, nebo autem dle předpisů ČSCH). Dále budou všem posuzovatelům zajištěny noclehy a stravování (včetně nealkoholických nápojů) třikrát denně, a to od večera dne předcházejícímu posouzení až do rána dne následujícího po konci posouzení.
8. Pořadatel zajistí katalog MMS nejdéle do demonstrace vítězných kolekcí. Katalog obsahuje výsledkovou listinu s uvedením bodového hodnocení tůr jednotlivých kanárů. Dále katalog obsahuje vyhodnocení vyhlášených soutěží.

9. Všichni garanti a posuzovatelé mají nárok na bezplatné poskytnutí katalogu.
10. Pořadatel je povinen poskytnout pro archivování jeden výtisk katalogu ÚOK CHZK.
11. Pokud nemá pořadatel s pořádáním MMS zkušenosti, musí se některý její člen zúčastnit jako pozorovatel, popřípadě nosič, předchozího ročníku MMS.
12. Příjem kanárů musí být ukončen do 17:00 a jejich uskladnění musí být ukončeno nejdéle do 19:00, tak aby od tohoto času byli kanáři v klidu a tmě.
13. Po příjmu kolekcí provede pořadatel přečíslování kolekcí, aby čísla kolekcí nebyla shodná s pořadím, v jakém byly kolekce do soutěže přijaty (eventuálně ihned při příjmu se každé kolekci přidělí jiné číslo než je pořadí dodání do soutěže).
14. Osoba, která zná čísla kolekcí nesmí během průběhu soutěže znát průběžné výsledky.
15. Pořadatel nepřijme do soutěže kolekce ve špinavých a neudržovaných klíčkách. (Klíčky určené pro MMS chovatel nesmí používat pro klíčkování.) Pořadatel nepřijme do soutěže ani kolekce v nestandardních klíčkách.
16. Pořadatel není povinen přijmout do soutěže kolekce, které nebyly včas přihlášeny.
17. Pořadatel musí zajistit podmínky pro odhad minimálně 46 kolekcí během dvou dnů posouzených minimálně dvěma posuzovateli. Maximální počet kolekcí je 69 během tří dnů. Pořadatel může nepřijmout přihlášku kolekce pokud počet přihlášených kolekcí přesáhne stanovený limit. V tomto případě nejdříve nepřijme kolekce nečlenů ČSCH a SZCH, poté oznámí nepřijetí všech druhých kolekcí, nakonec pořadatel vyřadí kolekce s nejnižšími body dosaženými na místní soutěži.
18. Pořadatel zajistí tyto poháry nebo plakety: MMS – kolekce – jeden pohár pro mezinárodního mistra. MMS – pro nejlepšího kanára – jeden pohár. MMS – pohár pro nejlepšího mladého chovatele (pokud bude MCH soutěžit) – jeden pohár. MMS – pohár nebo plaketa na nejlepší dutou roli, basovou roli, dutozvonek, píšťalu. Mistrovství ČR – kolekce – tři poháry (1., 2., 3. místo).
19. Pořadatel zajistí diplom pro první tři chovatele MMS.
20. Pořadatel zajistí důstojné vyhlášení výsledků MMS.
21. Pořadatel zajistí prostory pro předvádění vítězných kolekcí pro chovatelskou i laickou veřejnost.
22. Pořadatel bude propagovat MMS ve svém regionu, využije místní tisk

(popřípadě rozhlasové a televizní stanice).

23. Pořadatel může vyhlásit soutěž jednotlivců. V tomto případě se chovatel nesmí zúčastnit soutěže kolekcí.

Doporučené varianty průběhu MMS

A. Plnohodnotná varianta

- pondělí - příjem kanárů
- úterý až čtvrtek – odhad
- pátek – zpracování katalogu, odpoledne trénink kolekcí za účasti chovatelů
- sobota – dopoledne demonstrace (10.-5. místo), odpoledne demonstrace (4.-1. místo), večer slavnostní vyhodnocení a společenský večer
- neděle – výdej kanárů

B. Úsporná varianta

- úterý - příjem kanárů
- středa až čtvrtek – odhad
- pátek – zpracování katalogu, odpoledne trénink kolekcí za účasti chovatelů
- sobota – dopoledne demonstrace (10.-5. místo), odpoledne demonstrace (4.-1. místo), večer slavnostní vyhodnocení a společenský večer
- neděle – výdej kanárů

C. Ekonomická varianta

- středa - příjem kanárů
- čtvrtek až pátek – odhad, zpracování katalogu
- sobota – dopoledne tisk katalogu, odpoledne demonstrace (10.-1. místo), vyhodnocení, výdej kanárů

Tato směrnice byla dne 16.3.2022 schválena Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných (harckých) kanárů Českého svazu chovatelů jako závazná pro posuzovatele harckých kanárů a pořadatele mistrovské soutěže.

SMĚRNICE PRO VÝKON FUNKCE GARANTA MISTROVSKÉ SOUTĚŽE

1. Garant je jmenován Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných (harckých) kanárů (dále jen ÚOK), kterou v plném rozsahu zastupuje a odpovídá jí za regulérnost, anonymitu a časový sled soutěže.
2. Odpovídá za plnění směrnic vydaných pořadatelem mistrovské soutěže (dále jen MS), schválených ÚOK a pokynů výboru sboru posuzovatelů harckých kanárů.
3. Úzce spolupracuje s vedoucím (ředitelem) pořádající organizace pověřené uspořádáním MS.
4. Odpovídá za to, že v průběhu celé MS bude umožněn přístup na dílčí pracoviště pouze osobám k tomu určeným (příjem kanárů, krmení, obsluha, posuzování, výdej).
5. Řídí příjem kolekcí kanárů, krmiva a písemných dokladů, odpovídá za plombování klíček přijatých kanárů a předání kolekcí k zařazení (očíslování) pověřené osobě.
6. Po skončení příjmu kanárů prověří očíslování kolekcí i jednotlivých klíček s kanáry.
7. Odpovídá za to, že v místnosti pro uskladnění kanárů budou po celou dobu soutěže teplotní podmínky 16 – 18 ° C. Kanáři budou umístěni v typizovaných budnicích se spuštěnou stěnou s otvory. Intenzita světla bude regulována podle zpěvní aktivity kanárů.
8. Odpovídá za to, že v místnosti pro posuzování bude teplota 22 – 24 ° C a umělé osvětlení přiměřené intenzity.
9. Provede poučení nosičů a ošetřovatelů kanárů s cílem zajistit jednotný postup při krmení a napájení kanárů ráno dvě hodiny před začátkem odhadu, v poledne půl hodiny v průběhu polední přestávky, večer nejméně jednu a nejvíce dvě hodiny bezprostředně po skončení odhadu. První dvě vylosované kolekce ráno a dvě vylosované kolekce po polední přestávce nakrmit v předstihu tak, aby mohly být jednu hodinu v klidu před přípravou na odhad. Kanáři se napájí pouze večer po skončení odhadu.
10. Provede poučení nosičů a ošetřovatelů kanárů s cílem zajistit jednotný postup při přípravě kolekcí k odhadu: zákaz výměny a dolévání vody před odhadem, zabezpečení nakrmení, výměny papírů a včasné uzavření budníku, povinnost nahradit krmítka prázdnými, nepřipustit

vizuální odlišení žádné kolekce.

11. Stanoví začátek a konec posuzování pro jednotlivé dny. Posuzování kolekcí je přípustné pouze mezi 8:30 až 18:30 hodin. Délka posouzení je 25 minut.
12. Seznámí posuzovatele s organizací a časovým plánem posuzování pro jednotlivé dny, seznámí je s organizací losování kolekcí, povinností samostatného odhadu a utajení všech výsledků až do závěru posuzování.
13. Odpovídá za kontrolu bodovacích listin a zveřejnění platných listin v katalogu MMS.
14. V případě dvou posuzovatelů se počítá průměr hodnocení při maximálním rozdílu 6-ti bodů. Při vyšším rozdílu bodů jsou posuzovatelé povinni upravit výsledky proporcionálně.
15. V případě tří posuzovatelů se počítá průměr tří hodnocení.
16. V případě čtyř posuzovatelů se krajní hodnocení vyřadí a počítá průměr dvou středních hodnocení.
17. Odpovídá za provedení kontroly kroužků u všech kanárů deseti nejlepších kolekcí (údaje na kroužku a na přihlášce, neporušení kroužku).
18. Vedoucímu (řediteli) pověřenému organizací MS předá zpracované celkové výsledky MMS k doplnění jmen účastníků a čísel kroužků kanárů.
19. Odpovídá za pravidelný trénink deseti nejlepších kolekcí.
20. Spolupracuje při organizaci veřejné demonstrace (předvádění) nejlepších kolekcí.

Tato směrnice byla dne 16.3.2022 schválena Ústřední odbornou komisí chovatelů zpěvných (harckých) kanárů Českého svazu chovatelů jako závazná pro posuzovatele harckých kanárů a pořadatele mistrovské soutěže.